

Ebaküdoonia – põhjamaa sidrun

Ebaküdoonia viljad on tõeliselt hapud, aga suhkruga kihitatult on nad tee maitsestamiseks paremad kui sidrun. Viljadest saab ka ilusat püreed ja tarretist.

Ebaküdoonia perekonnas on mitu liik. Kõige tavalisem on meil jaapani ehk näsaline ebaküdoonia (*Chaenomeles japonica*). Ta on üldiselt külma-kindel, ainult mõnel talvel võtab pakane ära lumest väljaulatuvad õiepungad. Enamasti õitseb põõsas ikkagi – ka okste alumises osas on õiepingi.

Ebaküdoonia viljad on 4–5 cm läbimõduga natuke ebakorrapärase kuju ja krobeline koorega kollakad õunviljad. Küpseks saavad nad üsna hilja septembris-oktoobris, mõnel jahedamal suvel aga jäävadki roheliseks. Selliseid vilju laske nädalapäevad toas järelvalmida. Suhkruga hoidistamiseks kõlbavad ka rohelised viljad, kuigi neil pole seda hõrku aroomi, mis valminutel.

Ebaküdoonia puhastamisel jääb üle hulk ilusaid läikivpruune seemneid, mis on üsna õunaseemnete moodi ja kõlbavad sama moodi suhugi pista. Aga mõne võite ka maha külvata, lootuses leida seemikute hulgast mõni eriti suurte viljadega, külmakindel, varavalmiv, suureõieline või vähesete asteldegaga vorm. Vaat siis, kui palju võimalusi!

Mõistlik on külvata sügisel, siis pääsete seemnete stratifitseerimisest. Kui on karta, et hiired need talvel nahka panevad, võite seemned panna plekkpurki liiva sisse ning selle labidasügavusele peenrassa matta. Muidugi peate anuma auklikuks tegema, et vesi pääseks sisse-välja. Ja kevadel ei tohi purki mulda unustada!

Noored ebaküdooniad koolitage järgmisel kevadel: kaevake üles, kärpige peajuurt ja latva ning istutage paarikümnesentimeetrise vahega laiali. Paari aastaga saate korralikult arenenud võraga tugevad põõsad. Talveks peate neid natuke kuuseokstega katma, sest jännes sööb ühtmoodi heal

REIN SANDER

Harilik küdoonia (*Cydonia oblonga*)
Riia botaanikaaias. Eestis kasvatamiseks on küdoonia külmaõrn.

Jaapani ebaküdoonia õitseb mais-juunis.

Õunviljad saavad küpseks septembris-oktoobris.

meel nel noort ebaküdooniat kui ka õunapuud.

Peaaegu ilma tüütute asteldeta on mõned jaapani ebaküdoonia hübriidid. Nendega ei ole seda muret, et põõsa alt rohides või vilju korjates saavad käed või nägu veriseks kriibitud. Mõnel hübriidil on aga viljad kummalise kujuga – midagi pirni ja õuna vahepealset.

Heade omadustega vorme ja kauni ebaküdoonia ehk värd-ebaküdoonia (*C. x superba*) ilusaid suureõielisi sorte saab paljundada haljaspistikutega. Veel lihtsam on aga põõsal mõni servmine oks maha painutada ning korralikult mullaga katta, paari aastaga kasvatab see endale juured.

Põhimõtteliselt võiks ebaküdoonia sorte ka poekida. Isegi tüvipuu saaks temast kujundada, kui võtta aluseks

näiteks pirnipuu. Nendel ideedel pole siiski praktilist jumet: metsik ebaküdoonia alus annab nii palju juurevõsu, et kultuursort jääb kängu.

Tüvipuul kasvab alus kiiresti eba-proportsionaalselt jämedaks. Pealegi jääb siis ebaküdoonia võra täiesti talvekülma meelevalda. Põõsana kasvades on osa oksa enamasti ikka lume all soojas ja need õitsevad ka pärast kätredat talve.

Ebaküdooniat ei tohi ära segada küdooniaga. See madalakasvuline puu, mille sordid on hinnatud viljapuud, on meil külmaõrn. Teda võiks katsetada läänerrannikul ja saartel. Meil Kubjal on Vormsilt saadud seemikud mitu aastat kiratsenud ja lumepiirini tagasi külmunud.

REIN SANDER